

С. В. Кишенько,
аспірант, Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-6784-0463>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.14.231

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

S. Kyshenko,
Postgraduate student, Petro Mohyla Black Sea National University

FEATURES OF FINANCIAL ACCOUNTING IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF A LAWYER

У статті досліджено загальні практичні і теоретичні напрацювання, пов'язані із здійснення фінансового обліку в професійній діяльності адвоката, розкрито особливості фінансового обліку в межах професійної адвокатської діяльності, зумовлені як правовими, так і економічними аспектами організації юридичних послуг. Визначено, що фінансовий облік в професійній адвокатській діяльності є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності, прозорості та відповідності вимогам законодавства.

В умовах трансформації податкової політики, цифровізації облікових процесів і зростаючих вимог до фінансової прозорості постає необхідність осмислення існуючих підходів до ведення обліку в адвокатській практиці та формування нових методичних рішень. Автори досліджують низку актуальних питань: організаційно-правову специфіку обліку в адвокатських об'єднаннях, обмеження чинного нормативного регулювання, суперечності у визначенні складу витрат і доходів, що підлягають обліку, а також взаємозв'язок між фінансовим, податковим, управлінським та професійно-етичним обліком у діяльності адвокатів.

Доведено, що професійна діяльність адвокатів, з огляду на свою специфіку та регулювання спеціальними профільними законодавчими актами, потребує окремого, диференційованого підходу до питання її обліку і оподаткування, зумовленого особливостями її характеру, специфікою обліку доходів і витрат, податковими зобов'язаннями.

Висвітлено сучасні практики розрахунку адвокатського гонорару, зокрема застосування погодинної, фіксованої, відсоткової та змішаної моделей, а також наведено позиції провідних практиків щодо формування ефективної гонорарної політики. Окрему увагу приділено класифікації витрат, що визнаються до обліку у межах адвокатської діяльності, включаючи витрати на професійний розвиток, адміністративні витрати, амортизацію основних засобів, маркетинг, IT-обслуговування та інші компоненти.

Наголошено на необхідності врахування реалій сучасного ринку юридичних послуг при оновленні офіційних підходів до податкового обліку та регламентації допустимих витрат, оскільки чинні рекомендації податкових органів не завжди відповідають вимогам практики.

Висвітлено аспекти взаємодії адвокатів із системами адвокатського самоврядування в частині звітності та контролю дотримання професійних стандартів.

На підставі проведеного дослідження констатовано, що існуючі підходи до обліку і оподаткування діяльності адвокатів потребують змін з урахуванням особливостей здійснення ними своєї професійної діяльності та сучасних тенденцій розвитку ринку юридичних послуг на основі систематизації знань про фінансові аспекти адвокатської діяльності.

Обґрунтовано доцільність подальших наукових досліджень у напрямі розробки гнучких методичних підходів до обліку, що враховують специфіку адвокатської діяльності, сприяють зниженню ризиків податкових порушень, забезпечують прозорість фінансових потоків та відповідають принципам правової держави. Отримані результати мають практичне значення як для адвокатів, що здійснюють індивідуальну діяльність, так і для адвокатських об'єднань, яким необхідно адаптувати свою облікову політику до сучасних викликів юридичного бізнесу.

Рекомендовано розробити нові методичні підходи до ведення обліку в специфічних умовах юридичної практики, що забезпечить ефективний фінансовий облік у професійній адвокатській діяльності, як запоруку фінансової стабільності адвокатських об'єднань та індивідуальної адвокатської практики, їх прозорості перед контролюючими органами та клієнтами, а також зниження ризиків податкових та правових порушень.

The article examines general practical and theoretical developments related to the implementation of financial accounting in the professional activities of a lawyer, reveals the features of financial accounting within the framework of professional advocacy, determined by both legal and economic aspects of the organization of legal services. It is determined that financial accounting in professional advocacy is an important tool for ensuring financial stability, transparency and compliance with the requirements of the law.

In the context of the transformation of tax policy, digitalization of accounting processes and growing requirements for financial transparency, there is a need to understand existing approaches to accounting in advocacy practice and the formation of new methodological solutions. The authors explore a number of topical issues: the organizational and legal specifics of accounting in bar associations, the limitations of current regulatory regulations, contradictions in determining the composition of expenses and income subject to accounting, as well as the relationship between financial, tax, management and professional and ethical accounting in the activities of lawyers.

It is proven that the professional activity of lawyers, given its specificity and regulation by special profile legislative acts, requires a separate, differentiated approach to the issue of its accounting and taxation, due to the peculiarities of its nature, the specificity of accounting for income and expenses, and tax obligations.

Modern practices of calculating attorney's fees are highlighted, in particular the use of hourly, fixed, percentage and mixed models, and the positions of leading practitioners on the formation of an effective fee policy are also given. Special attention is paid to the classification of expenses recognized for accounting within the framework of attorney's activities, including expenses for professional development, administrative expenses, depreciation of fixed assets, marketing, IT services and other components.

The need to take into account the realities of the modern legal services market when updating official approaches to tax accounting and regulating allowable expenses is emphasized, since the current recommendations of tax authorities do not always meet the requirements of practice.

The article also highlights aspects of the interaction of lawyers with the systems of bar self-government in terms of reporting and monitoring compliance with professional standards.

Based on the research conducted, it was stated that existing approaches to accounting and taxation of lawyers' activities require changes, taking into account the specifics of their professional activities and modern trends in the development of the legal services market based on the systematization of knowledge about the financial aspects of advocacy.

The conclusions substantiate the feasibility of further scientific research in the direction of developing flexible methodological approaches to accounting that take into account the specifics of advocacy, contribute to reducing the risks of tax violations, ensure transparency of financial flows and comply with the principles of the rule of law. The results obtained are of practical importance both for lawyers engaged in individual activities and for bar associations that need to adapt their accounting policies to the modern challenges of the legal business.

It is recommended to develop new methodological approaches to accounting in the specific conditions of legal practice, which will ensure effective financial accounting in professional advocacy, as a guarantee of the financial stability of bar associations and individual advocacy, their transparency before regulatory authorities and clients, as well as reducing the risks of tax and legal violations.

Ключові слова: адвокатська діяльність, оподаткування, бухгалтерський облік, фінансовий облік, гонорар адвоката.

Key words: advocacy, taxation, accounting, financial accounting, attorney's fee.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки та правової держави адвокатська діяльність відіграє

важливу роль у забезпеченні прав та свобод громадян. Разом із зростанням вимог до професійної етики та ефективності юридичних послуг посилюється потреба в прозорості та обґрунтованості фінансових операцій, що здійснюються в межах адвокатської практики.

Однак фінансовий облік у сфері адвокатської діяльності стикається з проблемами, пов'язаними з особливостями організаційно-правової форми адвокатських об'єднань, відсутністю уніфікованих стандартів бухгалтерського обліку для адвокатських формувань, неоднозначністю у трактуванні податкових зобов'язань та обмеженістю практичних рекомендацій щодо ведення обліку у відповідності до законодавства.

Вирішення зазначених проблем має як наукове, так і практичне значення. З наукової точки зору, постає необхідність систематизації знань про фінансові аспекти адвокатської діяльності, розробки методичних підходів до ведення обліку в специфічних умовах юридичної практики. З практичного боку — ефективний фінансовий облік є запорукою фінансової стабільності адвокатських об'єднань, їх прозорості перед контролюючими органами та клієнтами, а також зниження ризиків податкових та правових порушень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості і проблемні питання організації та вдосконалення системи фінансового обліку є об'єктом численних досліджень вітчизняних науковців І. Грицюка, О. Адамика, Л. Ловінської та А. Покин'ябороди, О. Балахонової, Д. Кобця, І. Шепеля, особливо в контексті реформування податкової системи, адаптації національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних вимог, впровадження цифрових технологій, електронного обліку, автоматизації процесів звітності та ролі фінансового менеджменту.

Наукові дослідження О. Джабурія, С. Іванової, А. Сазонової, В. Гвоздій, О. Гедзюк аналізують правове регулювання адвокатської діяльності в контексті податкового законодавства, зокрема з точки зору ведення обліку фізичними особами-підприємцями та самозайнятими особами, підкреслюючи важливість чіткого розмежування доходів, отриманих у межах адвокатської практики, та дотримання принципів прозорості і достовірності у фінансовій звітності.

Незважаючи на наявність праць вказаних науковців, комплексне дослідження специфіки фінансового обліку в адвокатській діяльності як окремої галузі облікової науки залишається недостатньо розробленим, що й зумовлює актуальність подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

У статті планується дослідити специфіку фінансового обліку у професійній діяльності адвоката з огляду на специфіку такої діяльності, сформулювати його особливості та проблемні моменти.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження специфіки організації фінансового обліку в межах професійної діяльності адвоката, виявлення особливостей такого обліку, а також визначення напрямів удосконалення облікової політики для забезпечення фінансової прозорості та

ефективного ведення господарської діяльності адвоката.

Завдання статті полягають у:

1. Визначенні особливостей обліку доходів, витрат та оподаткування у діяльності адвокатів.
2. Оцінці типових проблем, які виникають при веденні фінансового обліку адвокатами.
3. Обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо покращення організації фінансового обліку в адвокатській практиці.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Юридичні послуги відіграють важливу роль у сучасному бізнес-середовищі, надаючи правову підтримку підприємствам і фізичним особам.

Окремим видом з надання таких послуг виділяють адвокатську діяльність. Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" визначає адвокатську діяльність як незалежну професійну діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту, а також встановлює, що адвокатура України є недержавним самоврядним інститутом, який забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури, а також закріплено основні принципи та засади здійснення адвокатської діяльності [7].

Професійна діяльність адвокатів, з огляду на свою специфіку та регулювання спеціальними профільними законодавчими актами, потребує окремого, диференційованого підходу до питання обліку і оподаткування, зумовленого особливостями характеру, специфікою обліку доходів і витрат, податковими зобов'язаннями.

Облік в адвокатській діяльності являє собою складний процес, який ґрунтується на загальноприйнятих стандартах бухгалтерського обліку, з урахуванням специфіки професійної діяльності адвоката.

Основними принципами обліку в адвокатській діяльності є: прозорість та достовірність фінансових даних; відповідність чинному законодавству; чітке розмежування доходів, витрат та розрахунків із клієнтами.

З огляду на вищезазначену специфіку, облік в адвокатській діяльності охоплює:

- облік господарських операцій, пов'язаних з наданням юридичних послуг;
- фіксацію витрат на професійну діяльність;
- контроль за розрахунками з клієнтами та підрядниками;
- взаємодію з державними органами в частині подання звітності;
- взаємодію з органами адвокатського самоврядування;
- контроль дотримання професійних стандартів, правил адвокатської етики та конфіденційності.

Як і в інших галузях професійної діяльності, облік в адвокатській практиці доцільно класифікувати на фінансовий, податковий та управлінський. Такий поділ має умовний характер, оскільки зазначені на-

прями є взаємозалежними, структурно переплетеними, а окремі їхні елементи та інструменти є спільними або такими, що дублюються в межах облікової системи.

У той же час, окрім фінансового, податкового та управлінського, облік в адвокатській діяльності включає в себе також ще один специфічний напрям, притаманний виключно для професійної діяльності адвокатів — облік в органах адвокатського самоврядування.

Фінансовий облік в адвокатській діяльності є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності, прозорості та відповідності вимогам законодавства.

Фінансовий облік охоплює такі напрямки, як облік доходів, облік витрат, облік активів і зобов'язань, контроль дебіторської заборгованості, бюджетування та фінансове планування, фінансова звітність.

Основним джерелом доходу в адвокатській діяльності є гонорар адвоката: оплата за надані юридичні послуги та абонентське юридичне обслуговування.

Гонорар адвоката є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту. Порядок його обчислення та сплати, підстави для зміни розміру та умови повернення визначаються договором про надання правничої допомоги, який укладається між адвокатом та клієнтом [7].

За формою оплати гонорар може бути грошовим (найпоширеніший варіант) або натуральним.

За варіантами розрахунку гонорару вирізняють:

- фіксовану суму — за конкретну послугу (наприклад, складання позову, участь у судовому засіданні);
- погодинну оплату — залежить від витраченого часу;
- відсоткову ставку за успішний результат (наприклад, відсоток від виграної суми);
- комбіновану схему (наприклад, аванс, а по завершенню справи — фіксована частина або відсоток).

Адвокат, керуючий партнер АО "Закон Перемоги", медіатор та сертифікований тренер з розвитку Soft Skills Марина Саєнко пропонує наступні моделі гонорарної політики:

- фіксована вартість за етап;
- фіксована вартість за вид допомоги;
- погодинна оплата;
- міксовані моделі;
- гонорар успіху.

Марина Саєнко зауважує, що при формуванні гонорарної політики адвокату слід виходити з визначеності критеріїв, прозорості комунікації з клієнтом, працювати з прогнозованістю витрат, бути готовим до гнучкості, водночас усвідомлюючи її межі при наданні знижок та можливості оплати частинами [9].

Розповсюдженою практикою є передплата або авансові платежі, які клієнти вносять перед початком надання послуг. У такому разі доходи визнаються на дату фактичного надання послуги, а не після отримання передоплати).

Не менш важливим у фінансовому обліку адвокатської діяльності є облік витрат — прямих, непрямих, амортизації.

До прямих витрат можна віднести витрати, безпосередньо пов'язані з веденням справ: судові збори, витрати на експертів, транспортні витрати. Як правило, договори про надання правничої допомоги передбачають компенсування клієнтом таких витрат адвоката.

Непрямими витратами обліковуються загальні витрати на здійснення адвокатської діяльності — оренда приміщень, комунальні послуги та зв'язок, заробітна плата співробітників, програмне забезпечення, сплата щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, витрати на заходи з підвищення кваліфікації та професійний розвиток тощо.

До витрат у адвокатській діяльності можна відносити і амортизацію, як процес поступового списання вартості основних засобів. Такими основними засобами можуть бути комп'ютерна техніка, офісне обладнання, автомобіль та інші засоби, які використовуються у професійній діяльності адвоката. І хоча здійснення амортизаційних відрахувань не є характерним для обліку в адвокатській діяльності, адвокати, які перебувають на загальній системі оподаткування та ведуть облік доходів і витрат, мають право враховувати амортизаційні відрахування як витрати.

Таким чином, основними категоріями витрат в адвокатській діяльності є:

- заробітна плата та нарахування;
- адміністративні витрати (оренда офісу, комунальні платежі, зв'язок);
- витрати на представництво в судових інстанціях;
- витрати на професійний розвиток та навчання;
- сплата щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування.

Слід зазначити, що Державна податкова служба України має свій погляд на питання того, які саме витрати відносяться до сукупного доходу при здійсненні адвокатської діяльності.

Відповідно до Узагальнюючої податкової консультації щодо деяких питань оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (приватних нотаріусів, адвокатів), затвердженої наказом ДПС України від 24.12.2012 № 1185, при визначенні сукупного чистого доходу фізичних осіб, які здійснюють незалежну адвокатську діяльність, доцільно враховувати витрати, пов'язані з організацією такої діяльності та обумовлені вимогами Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" [6, 10].

Так, на думку Державної податкової служби України, до витрат адвоката можуть бути віднесені, зокрема:

- орендна плата за користування приміщенням, яке є робочим місцем адвоката, у тому числі його поточний ремонт, обладнання пандусу для під'їзду інвалідів;
- технічне забезпечення діяльності робочого місця адвоката та його обслуговування (охоронна та пожежна сигналізація, вогнестійкий сейф, інформаційна вивіска, металеві двері або металеві ролети);

— обслуговування технічного обладнання (комп'ютери, у тому числі їх програмне забезпечення, принтери, сканер, ксерокс, факс, телефон тощо);

— витрати на виготовлення печаток та штампів, а також їх заміну;

— сплата щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування;

— відкриття рахунків у банках та їх розрахунково-касове обслуговування (депозитні рахунки);

— оплата праці та обов'язкові нарахування на фонд оплати праці помічників, секретарів, стажистів (найманих працівників);

— проходження підвищення кваліфікації адвокатом; участь у короткотермінових семінарах, симпозиумах, науково-практичних конференціях; удосконалення професійної майстерності. Придбання та передплата юридичної літератури (книг, журналів, дисків, програм тощо);

— витрати на збирання доказів, отримання висновків спеціалістів (експертів) відповідно до умов договору про надання правової допомоги;

— витрати на користування електронною базою законодавства;

— витрати на підключення та користування мережею Інтернет;

— виготовлення бланків (у тому числі ордерів) із зазначенням прізвища, імені та по батькові адвоката, номерів і дати видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;

— придбання канцелярського приладдя;

— сплата адвокатами внесків до Пенсійного фонду України, у тому числі на користь найманих працівників, та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;

— програмне забезпечення;

— поштові та кур'єрські послуги, необхідні для виконання адвокатської діяльності;

— витрати на послуги телекомунікаційного зв'язку, електронні цифрові підписи для ведення бухгалтерського та податкового обліку та для подання податкової звітності, звітності до органів статистики, Пенсійного Фонду України, інших фондів загальнообов'язкового державного страхування [6, 10].

Така регламентація витрат адвоката є дискусійною, оскільки не відображає актуальних сучасних тенденцій розвитку бізнес-середовища та суспільних трансформацій. Так, у вищенаведеному переліку не передбачено, наприклад, витрат на маркетингові послуги, лендінг та рекламу. Цілком несподівано, у згаданому переліку не враховано навіть витрати на транспортне забезпечення. При цьому вже не актуальними на сьогодні є наведені у вказаному переліку витрати на виготовлення бланків та ордерів, оскільки ордери генеруються в особистому кабінеті адвоката на сайті Національної асоціації адвокатів України, після чого друкуються на принтері, так само на принтері друкуються й будь-які бланки.

Облік активів і зобов'язань, як частина фінансового обліку адвокатської діяльності, передбачає ведення обліку майна, грошових коштів, дебіторська заборгованість клієнтів, основних засобів (активи), а також відображення кредиторської заборгованості

(зобов'язання). Окремо обліковуються клієнтські фонди — кошти, які клієнти вносять на рахунки для покриття майбутніх витрат (судові збори, транспортні витрати). Ці кошти не є доходом і обліковуються окремо.

Контроль дебіторської заборгованості є одним з найважливіших елементів фінансового обліку, який забезпечує облік заборгованості клієнтів (несплачених рахунків) і вживання заходів для її стягнення. Також можливе створення резервів для покриття потенційних втрат від несплачених боргів.

Бюджетування та фінансове планування в системі фінансового обліку включає в себе розробку бюджету, як інструменту планування доходів і витрат на майбутні періоди, а також контроль виконання бюджету шляхом порівняння фактичних результатів із запланованими показниками. Цей напрямок відносять і управлінського обліку, що ще раз доводить умовність такого поділу та тісну взаємопов'язаність усіх видів обліку.

Фінансова звітність є невід'ємною складовою фінансового обліку, яка включає в себе баланс, відображення активів, зобов'язань і капіталу на певну дату. Звіт про прибутки і збитки допоможе з відображенням доходів, витрат і фінансового результату за певний період, звіт про рух грошових коштів відобразить аналіз надходжень і витрат грошових коштів за певний період, а звіт про власний капітал — зміни у власному капіталі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Належна організація фінансового обліку у професійній діяльності адвоката виконує важливу функцію забезпечення фінансової стабільності, прозорості та дотримання вимог чинного законодавства, що сприяє ефективному функціонуванню як адвокатських фірм, так і індивідуальної адвокатської практики.

Водночас надмірна зарегульованість у питаннях класифікації витрат у межах адвокатської діяльності об'єктивно породжує критику з боку професійної спільноти. Існуючий механізм очевидно не відповідає сучасним тенденціям розвитку ринку юридичних послуг і потребує зміни на більш гнучкий підхід. Такі зміни мають здійснюватись, у першу чергу, на основі систематизації знань про фінансові аспекти адвокатської діяльності.

Саме тому на сьогодні необхідно є розробка нових методичних підходів до ведення обліку в специфічних умовах юридичної практики, що забезпечить ефективний фінансовий облік у професійній адвокатській діяльності, як запоруку фінансової стабільності адвокатських об'єднань та індивідуальної адвокатської практики, їх прозорості перед контролюючими органами та клієнтами, а також зниження ризиків податкових та правових порушень.

Література:

1. Белінська С.М., Кишенько С.В. Особливості взаємозв'язку обліку і оподаткування адвокатської діяль-

ності та організаційно-правових форм її здійснення. Могилянські читання — 2024: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти. Освіта та суспільні науки: XXVII Всеукр. наук.-практ. конф. 6-10 листопада 2024 р., м. Миколаїв: тези. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. 132 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2515>.

2. Белінська С.М., Кишенько С.В. Особливості фінансового обліку в адвокатській діяльності. Ольвійський форум — 2025: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XXII Міжнар. наук. конф. 16-22 черв. 2025 р., м. Миколаїв: програма. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. 96 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2844>.

3. Кишенько С.В. Проблеми обліку та оподаткування адвокатської діяльності. Інвестиції: практика та досвід, № 8, 2024. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3590>.

4. Кобець Д. Виклики й перспективи розвитку бухгалтерського обліку у контексті євроінтеграції. Облік і фінанси, № 1, 2023. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2023_1_6.

5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

6. При визначенні сукупного чистого доходу маємо право врахувати лише документально підтверджені витрати: роз'яснення Центральної державної податкової інспекції ГУ ДПС у Миколаївській області від 15.09.2021. Офіційна Інтернет-сторінка Головного управління ДПС у Миколаївській області. URL: <https://mk.tax.gov.ua/media-ark/local-news/501762.html>.

7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

9. Саєнко М., Гонорар адвоката: ключові питання та виклики. Вебінар у Вищій школі адвокатури НААУ, 30.05.2024, URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/gonorar-advokata-kliucovi-pitannia-ta-vikliki>.

10. Узагальнююча податкова консультація щодо деяких питань оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (приватних нотаріусів, адвокатів): наказ Державної податкової служби України від 24.12.2012 № 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va185837-12#Text>.

11. Шепель І. В. Організація та формування системи фінансового обліку: реалії сьогодення. Інвестиції: практика та досвід, № 8, 2024. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3584>.

References:

1. Belins'ka, S.M. and Kyshen'ko, S.V. (2024), "Peculiarities of the relationship between accounting and taxation of legal activities and organizational and legal forms of its implementation", *Mohylians'ki chytannia — 2024: dosvid ta tendentsii rozvytku suspil'stva v Ukraini: hlobal'nyj, natsional'nyj ta rehional'nyj aspekty. Osvida ta suspil'ni nauky: XXVII vseukr. nauk.-prakt. (conf. [Mohyla*

Readings — 2024: experience and trends in the development of society in Ukraine: global, national and regional aspects. Education and social sciences: XXVII All-Ukrainian scientific and practical conf.], Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly, Mykolaiv, Ukraine, available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2515> (Accessed 25 June 2025).

2. Belins'ka, S.M. and Kyshen'ko, S.V. (2025), "Peculiarities of financial accounting in legal activities", *Ol'vijs'kyj forum — 2025: stratehii krain Prychornomors'koho rehionu v heopolitychnomu prostori: XXII Mizhnar. nauk. konf. [Olviy Forum — 2025: strategies of the countries of the Black Sea region in the geopolitical space: XXII Int. scientific conf.]*, Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly, Mykolaiv, Ukraine, available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2844> (Accessed 25 June 2025).

3. Kyshen'ko, S.V. (2024), "Problems of Accounting and Taxation of Advocacy Activities", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 8, available at: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3590> (Accessed 25 June 2025).

4. Kobets', D. (2023), "Challenges and prospects for the development of accounting in the context of European integration", *Oblik i finansy*, vol. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2023_1_6 (Accessed 25 June 2025).

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 25 June 2025).

6. Official website of the Main Department of the State Tax Service in Mykolaiv region (2021), "When determining the total net income, we have the right to take into account only documented expenses: clarification of the Central State Tax Inspectorate of the Main Department of the State Tax Service in Mykolaiv region dated 09/15/2021", available at: <https://mk.tax.gov.ua/media-ark/local-news/501762.html> (Accessed 25 June 2025).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On the Bar and Legal Practice", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (Accessed 25 June 2024).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 25 June 2024).

9. Saienko, M., (2024), "Attorney's Fees: Key Issues and Challenges", available at: <https://www.hsa.org.ua/blog/gonorar-advokata-kliucovi-pitannia-ta-vikliki> (Accessed 25 June 2025).

10. State Tax Service of Ukraine (2012), "General Tax Consultation on Certain Taxation Issues of Individuals Conducting Independent Professional Activities (Private Notaries, Attorneys)", <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va185837-12#Text> available at: (Accessed 25 June 2025).

11. Shepel', I. V. (2024), "Organization and formation of the financial accounting system: the realities of today", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 8, available at: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3584> (Accessed 25 June 2025).

Стаття надійшла до редакції 03.07.2025 р.